

UTVRDE U DALMACIJI U VRIJEME TURSKIH NAPADA (15. - 18. st.)

UTVRDE U DALMACIJI U VRIJEME OSMANSKIH NAPADA (XV. - XVIII. st.)

- ▶ Utvrde (kule) često su građene na mjestu već postojećeg fortifikacijskog objekta čiji nastanak ne možemo uvijek točno vremenski odrediti. Neke lokalitete možemo pratiti još od vremena rane antike
- ▶ Pojedine utvrde bi Turci osvojili i za vrijeme svoje uprave nadogradili ili naknadno porušili. Današnji je izgled utvrda (osim onih srušenih) često rezultat višestrukih dograđivanja
- ▶ Prostor južne Hrvatske bio je poprište neprekidnih sukoba i teritorijalnih presezanja Mletačke republike i Osmanskog carstva. Domaće stanovništvo je za to obično plaćalo visoku cijenu
- ▶ Tijekom turskih ratnih osvajanja u roblije je odvedeno više stotina tisuća Hrvata. Jedan dio Hrvata sklonio se pred osmanskom najezdom u zemlje središnje Europe
- ▶ Stogodišnji hrvatsko – turski rat trajao je (okvirno) od Krbavske bitke 1493. g. do Sisačke bitke 1593. g.
- ▶ Kandijski (Kretski) rat (1645. - 1669.) je naziv za peti rat između Mletačke republike (i saveznika) i Osmanskog carstva. Dio sukoba događao se i u Dalmaciji

Kninska tvrđava

Jedna je od najvećih i najstarijih europskih tvrđava. Najstariji dio izgrađen je u 9. st. Tijekom stoljeća osvajali su je, rušili i gradili Madari, Turci, Mlečani, Francuzi i Austrijanci. Osmanlije opsjedaju tvrđavu u svibnju 1522. g. i nakon skoro mjesec dana bombardiranja zapovjednik obrane tvrđave hrvatski plemić Mihovil Vojković predao je tvrđavu Turcima koji su iz Knina trajno potjerani 1688. g.

Sinjski „Grad“

Ova je utvrda – grad bila poprištem velikih i važnih povijesnih bitki između Osmanlija i branitelja (Hrvata i Mletaka). Godine 1516. pada pod otomansku vlast. sve do 1686. g. kad je osvajaju Mlečani. 1715. g. Turci pokušavaju osvojiti grad koji brani manji broj Sinjana i Cetinjana pod vodstvom Mlečana. U noći pred blagdan Velike Gospe Turci se povlače. U čast vjeličanstvene pobjede Sinjani svake godine organiziraju viteški turnir poznat kao Sinjska alka.

Utvrda Prozor, Vrlika

Sagrađena na prijelazu 14. i 15. st. i smještena na strmog stijeni odvojenoj od brda Kozjak, na teritoriju cetinskog kneza Ivaniša Neličića. Sagrađio ju je 1406. g. bosansko - hrvatski herceg Hrvoje Vukčić Hrvatinić. Turci su je uspješno zauzeli 1523. g. Krajem 17. st. Mletačka Republika istjerala je Osmanlije iz tih krajeva.

Solinska Gradina

Turci su prvu tvrđavu na ovom mjestu sagrađili oko 1531. g. u sklopu svojih dugogodišnjih nastojanja da osvoje Klis. Kasnije je tvrđava dograđena i odigrala je važnu ulogu u osmanskome zauzimanju Klisa. Nakon 1537. Gradina polako gubi svoju važnost.

Tvrđava Klis

Najveća i najvažnija utvrda u Dalmaciji. Spominje se već u 5. stoljeću. Današnji izgleda dugeje mletačkoj obnovi u 17. i 18. st. Tijekom srednjega vijeka tvrđava je često mijenjala vlasnike, njome su gospodarile hrvatske velikaške obitelji Šubići i Neličići, vitezovi templari te ugarsko - hrvatski kraljevi. Krajem 15. st. postaje metom turskih napada i u njihove ruke pada 1537. g. U turskoj vlasti ostaje 111 g.

Tvrđava sv. Ivana, Šibenik

Sagrađena je 1646. g. tijekom kolovoza i rujna u svega 58 dana kao glavna točka novog obrambenog sustava grada neposredno pred veliki napad osmanske vojske. Tvrđavu su svojim rukama i sredstvima podigli Šibenčani, a prema nacrtu inženjera iz Genove, fra Antonija Lenija.

Kula sv. Marka u Trogiru

Gradena je između 1470. i 1498. g. a njena se sjeverna strana nalazi u morskome kanalu između kopna i mora. Ovakva je vrsta gradnje bila potrebna zbog toga što se od sredine 15. st. sve češće u sukobu s Turcima upotrebljavalo vatreno oružje, u prvom redu topovi.

Topana, Imotski

Središnji dio tvrđave sagrađen je u 13./14. st. Turci osvajaju Imotski i Topanu krajem 1493. g. kada grad postaje sjedište kadiluka. Topana je bila najvažnija turska utvrda u Zabiokovlju, a mogla je primiti posadu od 400-500 ljudi. Utvrdom je zapovijedao dizdar - čuvar utvrde. Godine 1717. dolazi pod mletačku vlast.

Kula Marina

Gradnja je završena oko 1500. g. Najteži upad Turaka dogodio se 1657. kad su u obrani mjesta sudjelovale i žene odjevene u mušku odjeću. U tom napadu poginuli su svi branitelji, a žene i djeca su odvedeni u ropstvo. Na trećem katu kule nalaze se kamene konzole sa šupljim dnom koji je služio za bacanje kamenje ili izlivanje uzarenih tekućina na neprijatelje.

Crkva i samostan sv. Marije na Poljudu (sv. Ante)

Samostan je od kraja 15. st. bio izložen turskim napadima, naročito nakon što Turci 1537. g. zauzimaju Klis. Prema legendi Turci su samostan poštedjeli zbog toga što je na jednoj od slika u crkvi prikazan i prorok Muhamed.

Gradina, Vrgorac – datira iz pred turskih vremena, a spominje se u 15. st. Više puta je nadograđivana i proširivana. Od Turaka je oslobođena 1690. g. nakon dva stoljeća osmanlijske okupacije.

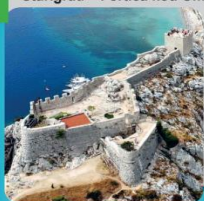
Kuće – kule u Vrgorcu – poseban oblik stambeno fortifikacijske arhitekture. Gotovo sve Vrgoračke kule imaju turska imena – kula bega Cukarinovića (Fratarska kula), Dizdarevića kula (Tinova kula), kula Mumin age Atlagića, Pakerova kula itd.

Tvrđava Gripe, Split

Gradena je od 1656. do 1660. god. kako bi se pred turskom opasnošću obranio Split. Dok je tvrđava bila još u izgradnji, turska vojska je 1657. g. napala Split i osvojila još nedovršenu tvrđavu. Splićani su potom povelu protunapad i ponovno osvojili Gripe.

Starigrad – Fortica kod Omiša

Utvrdna je sagrađena između 14./15. st. S nje se kontrolira širok prostor Bračkog i Hvarskog kanala te dio Poljica. Nakon Kandijskog rata (1645. - 1669.) granica s Turcima se pomiče na sjever, a tvrđava gubi svoju stratešku važnost.

Crkva tvrđava u Vrboski, Hvar

Ova crkva – utvrda sagrađena je u drugoj polovici 15. st, no kako nije bila dobro utvrđena stradala je u turskom napadu 1571. g. Crkva je proširena i dodatno utvrđena 1575. g. U nju se, u slučaju turskog napada, moglo skloniti svo stanovništvo mjesta, i do 500 ljudi.

Kula Norinska

Gradena je početkom 16. stoljeća, po dolasku Turaka u dolinu Neretve. Strateški je bila na vrlo važnom položaju, a oko nje su mnogi kršćani izgubili svoje živote. Od Turaka je oslobođena 1685. g.

TVRĐAVA KLIS - Najveća i najvažnija utvrda u Dalmaciji

- U turske ruke pada 1537. g.

- Turci njome vladaju 111 g

KULA MARINA (1500. g)

SAMOSTAN SV MARIJE, Poljud
(izložen napadima od 15. st.

TVRĐAVA GRIPE (1656. – 1660.)

- Turci je osvajaju 1657. g.

KUĆE – KULE U VRGORCU (Tinova kula)

- obično imaju turska imena

- SINJSKI GRAD - 1516. g. osvajaju je Turci, potom Mlečani
- 1715. veličanstvena pobjeda protiv Turaka (Sinjska alka)

VRBOSKA - HVAR – druga polovica 16. st.
-stradala od Turaka 1571. g.

- Utvrde (kule) često su građene na mjestu već postojećeg fortifikacijskog objekta čiji nastanak ne možemo uvijek točno vremenski odrediti. Neke lokalitete možemo pratiti još od vremena rane antike
- Pojedine utvrde bi Turci osvojili i za vrijeme svoje uprave nadogradili ili naknadno porušili. Današnji je izgled utvrda često rezultat višestrukih dograđivanja
- Prostor južne Hrvatske bio je poprište neprekidnih sukoba i teritorijalnih presezanja Mletačke republike i Osmanskog carstva. Domaće stanovništvo je za to obično plaćalo visoku cijenu
- Tijekom turskih ratnih osvajanja u roblje je odvedeno više stotina tisuća Hrvata. Jedan dio Hrvata sklonio se pred osmanskim najezdom u zemlje središnje Europe
- Stogodišnji hrvatsko – turski rat traje (okvirno) od Krbavske bitke 1493. g. do Sisačke bitke 1593. g.
- Kandijski (Kretski) rat (1645. - 1669.) je naziv za peti rat između Mletačke republike (i saveznika) i Osmanskog carstva. Dio sukoba događao se i u Dalmaciji

KULA NORINSKA

–građena u 16. st, od Turaka oslobođena 1685. g.

TVRĐAVA SV. IVANA – Šibenik – 1646. g.

-sagrađena u 58 dana zbog turske prijetnje, sagradili je Šibenčani

UTVRDE U DALMACIJI U VRIJEME OSMANSKIH NAPADA (XV. - XVIII. st.)

- ▶ Utvrde (kule) često su građene na mjestu već postojećeg fortifikacijskog objekta čiji nastanak ne možemo uvijek točno vremenski odrediti. Neke lokalitete možemo pratiti još od vremena rane antike
- ▶ Pojedine utvrde bi Turci osvojili i za vrijeme svoje uprave nadogradili ili naknadno porušili. Današnji je izgled utvrda (osim onih srušenih) često rezultat višestrukih dograđivanja
- ▶ Prostor južne Hrvatske bio je poprište neprekidnih sukoba i teritorijalnih presezanja Mletačke republike i Osmanskog carstva. Domaće stanovništvo je za to obično plaćalo visoku cijenu
- ▶ Tijekom turskih ratnih osvajanja u roblje je odvedeno više stotina tisuća Hrvata. Jedan dio Hrvata sklonio se pred osmanskim najездом u zemlje središnje Europe
- ▶ Stogodišnji hrvatsko – turski rat trajao je (okvirno) od Krbavske bitke 1493. g. do Sisačke bitke 1593. g.
- ▶ Kandijski (Kretski) rat (1645. - 1669.) je naziv za peti rat između Mletačke republike (i saveznika) i Osmanskog carstva. Dio sukoba događao se i u Dalmaciji

Kninska tvrđava

Jedna je od najvećih i najstarijih europskih tvrđava. Najstariji dio izgrađen je u 9. st. Tijekom stoljeća osvajali su je, rušili i gradili Madari, Turci, Mlečani, Francuzi i Austrijanci. Osmanlije opsjedaju tvrđavu u svibnju 1522. g. i nakon skoro mjesec dana bombardiranja zapovjednik obrane tvrđave hrvatski plemić Mihovil Vojković predao je tvrđavu Turcima koji su iz Knina trajno potjerani 1688. g.

Sinjski „Grad“

Ova je utvrda – grad bila poprištem velikih i važnih povijesnih bitki između Osmanlija i branitelja (Hrvata i Mletaka). Godine 1516. pada pod otomansku vlast. sve do 1686. g. kad je osvajaju Mlečani. 1715. g. Turci pokušavaju osvojiti grad koji brani manji broj Sinjana i Cetinjana pod vodstvom Mlečana. U noći pred blagdan Velike Gospe Turci se povlače. U čast vjeličanstvene pobjede Sinjani svake godine organiziraju viteški turnir poznat kao Sinjska alka.

Utvrda Prozor, Vrlika

Sagrađena na prijelazu 14. i 15. st. i smještena na strmog stijeni odvojenoj od brda Kozjak, na teritoriju cetinskog kneza Ivaniša Neličića. Sagrađio ju je 1406. g. bosansko - hrvatski herceg Hrvoje Vukčić Hrvatinić. Turci su je uspjeli zauzeti 1523. g. Krajem 17. st. Mletačka Republika istjerala je Osmanlije iz tih krajeva.

Solinska Gradina

Turci su prvu tvrđavu na ovom mjestu sagrađili oko 1531. g. u sklopu svojih dugogodišnjih nastojanja da osvoje Klis. Kasnije je tvrđava dograđena i odigrala je važnu ulogu u osmanskome zauzimanju Klisa. Nakon 1537. Gradina polako gubi svoju važnost.

Tvrđava Klis

Najveća i najvažnija utvrda u Dalmaciji. Spominje se već u 5. stoljeću. Današnji izgleda dugeje mletačkoj obnovi u 17. i 18. st. Tijekom srednjega vijeka tvrđava je često mijenjala vlasnike, njome su gospodarile hrvatske velikaške obitelji Šubići i Neličići, vitezovi templari te ugarsko - hrvatski kraljevi. Krajem 15. st. postaje metom turskih napada i u njihove ruke pada 1537. g. U turskoj vlasti ostaje 111 g.

Tvrđava sv. Ivana, Šibenik

Sagrađena je 1646. g. tijekom kolovoza i rujna u svega 58 dana kao glavna točka novog obrambenog sustava grada neposredno pred veliki napad osmanske vojske. Tvrđavu su svojim rukama i sredstvima podigli Šibenčani, a prema nacrtu inženjera iz Genove, fra Antonija Lenija.

Kula sv. Marka u Trogiru

Gradena je između 1470. i 1498. g. a njena se sjeverna strana nalazi u morskome kanalu između kopna i mora. Ovakva je vrsta gradnje bila potrebna zbog toga što se od sredine 15. st. sve češće u sukobu s Turcima upotrebljavalo vatreno oružje, u prvom redu topovi.

Topana, Imotski

Središnji dio tvrđave sagrađen je u 13./14. st. Turci osvajaju Imotski i Topanu krajem 1493. g. kada grad postaje sjedište kadiluka. Topana je bila najvažnija turska utvrda u Zabiokovlju, a mogla je primiti posadu od 400-500 ljudi. Utvrdom je zapovijedao dizdar - čuvar utvrde. Godine 1717. dolazi pod mletačku vlast.

Kula Marina

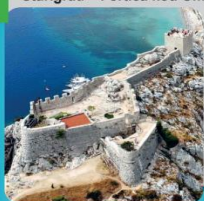
Gradnja je završena oko 1500. g. Najteži upad Turaka dogodio se 1657. kad su u obrani mjesta sudjelovale i žene odjevene u mušku odjeću. U tom napadu poginuli su svi branitelji, a žene i djeca su odvedeni u ropstvo. Na trećem katu kule nalaze se kamene konzole sa šupljim dnom koji je služio za bacanje kamenje ili izlivanje uzarenih tekućina na neprijatelje.

Crkva i samostan sv. Marije na Poljudu (sv. Ante)

Samostan je od kraja 15. st. bio izložen turskim napadima, naročito nakon što Turci 1537. g. zauzimaju Klis. Prema legendi Turci su samostan pošteđeli zbog toga što je na jednoj od slika u crkvi prikazan i prorok Muhamed.

Starigrad – Fortica kod Omiša

Utvrdna je sagrađena između 14./15. st. S nje se kontrolira širok prostor Bračkog i Hvarskog kanala te dio Poljica. Nakon Kandijskog rata (1645. - 1669.) granica s Turcima se pomiče na sjever, a tvrđava gubi svoju stratešku važnost.

Crkva tvrđava u Vrboski, Hvar

Ova crkva – utvrda sagrađena je u drugoj polovici 15. st, no kako nije bila dobro utvrđena stradala je u turskom napadu 1571.g. Crkva je proširena i dodatno utvrđena 1575. g. U nju se, u slučaju turskog napada, moglo skloniti svo stanovništvo mjesta, i do 500 ljudi.

Gradina, Vrgorac

– datira iz pred turskih vremena, a spominje se u 15. st. Više puta je nadograđivana i proširivana. Od Turaka je oslobođena 1690.g. nakon dva stoljeća osmanlijske okupacije. **Kuće – kule u Vrgorcu** – poseban oblik stambeno fortifikacijske arhitekture. Gotovo sve Vrgoračke kule imaju turska imena – kula bega Cukarinovića (Fratarska kula), Dizdarevića kula (Tinova kula), kula Mumin age Atlagića, Pakerova kula itd.

Kula Norinska

Gradena je početkom 16. stoljeća, po dolasku Turaka u dolinu Neretve. Strateški je bila na vrlo važnom položaju, a oko nje su mnogi kršćani izgubili svoje živote. Od Turaka je oslobođena 1685. g.